

αύλακωνω Α. Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) Κρήτ. Πελοπν. (Βυτίν. Καλάβρυτ. Λακων. Μάν. Μεσσ.) Πόντ. (Τραπ.) κ.ά. **αύλακωνου** Εὔβ. (Ίστ.) Μακεδ. (Βογατσ.) Στερελλ. (Άγρίν. Αίτωλ.) κ.ά. **αύλακων-νω** Καλαβρ. (Μπόβ.) Κύπρ.

Έκ τοῦ οὐς. **αὐλάκι**.

1) Ὁρύσσω αὐλακα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ ἀρότρου ἢ ἐπὶ οἰασδήποτε ἐπιφανείας διὰ τοῦ ἐπιτηδείου ὀργάνου ἐνθ' ἄν.: **Αὐλάκωσε νὰ σπείρουμε Μεσσ. Αὐλάκωσον τὸ ξύλον-τὸ χωράφ'** κττ. Τραπ. || Παροιμ. **Κάθεται κι αὐλακώνει τὴ σιάχη** (ἐπὶ ἀέργου ὅστις τρόπον τινὰ καθήμενος παρὰ τὴν ἐστίαν αὐλακώνει τὴν τέφραν διὰ τοῦ σκαλεύθρου) Βυτίν. β) Ὁρύσσω αὐλακας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἰδίᾳ διὰ τὴν εὐκολον διαρροὴν τῶν ὑδάτων Α. Ρουμελ. (Φιλιππούπ. Εὔβ. (Ίστ.) Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Στερελλ. (Άγρίν. Αίτωλ.) κ.ά.: **Τ' αὐλακωνοῦ τοῦ χωράφ'** γιὰ νὰ ρίχῃ τὰ νερά ὅξου Αίτωλ. **Αὐλακωνοῦ τ' ἀμπέλ'** (σκάπτω τὸ ἀμπέλι οὕτως ὥστε νὰ σχηματίζονται παράλληλα αὐλακες) Ίστ. **Σήμερα θ' αὐλακώσουμε Ἀγρίν.** || Γνωμ.

Αὐλάκουσι τ' ἀμπέλια σου νὰ φάς γλυκειὰ σταφίδα

Ίστ. || **Ἄσμ.**

Ἀμπέλι μ' χιλιοκούτσουρο ποῦ σ' ἔχω ἀμπελωμένο, μὲ τόσα ρυάκια καὶ νερά ποῦ σ' ἔχω αὐλακωμένο

Σωζόπ. 2) Κατασκευάζω τὰς πρασιάς τοῦ λαχανοκήπου Κύπρ.: **Αὐλακων-νω τὸ περιβόλιν μου.** 3) Διοχετεύω δι' αὐλακος Πόντ. (Τραπ.): **Ἄσμ.**

Ἀκρίτας κάστρον ἔχτιζεν κι Ἀκρίτας περιβόλιν, ὅσα τοῦ κόσμου τὰ φυτὰ ἐκεῖ φέρ' καὶ φυτεύει κι ὅσα τοῦ κόσμου τ' ἀμπέλι ἐκεῖ φέρ' κι ἀμπελώνει κι ὅσα τοῦ κόσμου τὰ νερά ἐκεῖ φέρ' κι αὐλακώνει.

4) Ρυτιδῶ τὸ πρόσωπον, κάμνω ὥστε νὰ σχηματισθοῦν ρυτίδες, Κρήτ. Μακεδ. (Βογατσ.): **Τοὺν αὐλάκουσι οὐ Χάρους τ' πιδιοῦ τ' Βογατσ.** || **Ἄσμ.**

Κόποι καὶ χρόνοι αὐλάκωναν τ' ἄσπρο τὸ μέτωπό του Κρήτ.

Πβ. **αὐλακιάζω, αὐλακίζω, αὐλακοκόβω.**

αὐλακωτῆς ὁ, ΠΠαπαγεωργ Πατάτ. 9.

Έκ τοῦ ρ. **αὐλακῶνω**.

Εἶδος ἀρότρου μὲ δύο ὕνια εἰδικὸν διὰ τὴν ὀρυξίν αὐλάκων.

αὐλάκωτος ἐπίθ. Πόντ. (Τραπ.) κ.ά.

Έκ τοῦ ἐπίθ. **αὐλακωτός** τῆς στερεητικῆς ἐννοίας γεννηθείσης δι' ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου. Ίδ. ἀ-στερητ. 2α.

Ὁ μὴ αὐλακωθείς, ὁ μὴ ἔχων τὰς ἀναγκαίαις αὐλακας: **Αὐλάκωτον ἐφῆκεν τὴν παχιδέν.**

αὐλακωτός ἐπίθ. κοιν.

Έκ τοῦ ρ. **αὐλακῶνω** καὶ τῆς καταλ. -ωτός.

1) Ὁ ἔχων αὐλακας, ηὐλακωμένος: **Αὐλακωτὴ λαμαρίνα-λίμα. Πεπόνια μακρὰ, αὐλακωτὰ κοιν.** Ἀμόνι αὐλακωτὸ Ναύστ. 2) Θηλ. οὐς., εἶδος λεμονέας, ἴσως ἀπὸ τοῦ αὐλακώδους φλοιοῦ τοῦ καρποῦ ΠΓεννάδ. 338.

αὐλάρα ἡ, σύνηθ.

Μεγεθ. τοῦ οὐς. **αὐλή** διὰ τῆς καταλ. -άρα, δι' ἣν ἰδ. -αρος.

Μεγάλη αὐλή. Συνών. **αὐλάτσα, αὐλόρα.** Ἀντίθ. ἰδ. ἐν λ. **αὐλάκι** (Ι).

αὐλάτσα ἡ, Ζακ.

Μεγεθ. τοῦ οὐς. **αὐλή** διὰ τῆς καταλ. -άτσα.

Αὐλάρα, ὁ ἰδ. Ἀντίθ. ἰδ. ἐν λ. **αὐλάκι** (Ι).

αὐλέλλα ἡ, Ἀπουλ. **αὐλέλλα** Ἀπουλ. (Μελπιν.) Καλαβρ. (Μπόβ.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐς. **αὐλή** διὰ τῆς καταλ. -έλλα.

Μικρὰ αὐλή: **Ἄσμ.**

Ὅταν πετάνω, κοπέλλα μου, χῶσε με 'ς τὴν αὐλέλλα σου, νὰ μὲ πατοῦν τὰ πόδια σου, νὰ 'χη χαρὰ ἢ ψυχέλλα μου Ἀπουλ.

Ἄν ἀπες-σάνω, ἀφέλλα μου, ἔχε με 'ς τὴν αὐλέλλα σου, νὰ μὲ πατοῦν τὰ πόδια σου, νὰ σοῦ πονῇ ἢ φουχέλλα σου Μελπιν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. **αὐλάκι** (Ι).

αὐλή ἡ, (Ι) κοιν. καὶ Ἀπουλ. (Καλημ.) Καπ. (Ἀραβάν). Πόντ. (Ἰνέπ. Κερασ. Οἶν. Τραπ.) Τσακων. **ἀδλή** Τηλ. **ναυλή** Καπ. (Σιλ.) Σύμ. κ.ά. **νευλή** Καπ. (Ἀνακ. Μαλακ. Σιλ. Φερτ. κ.ά.) Πληθ. **αὐλάες** Κάρπ.

Τὸ ἀρχ. οὐς. **αὐλή**. Τὸ **ναυλή** ἐκ τῆς αἰτιατ. τὴν **αὐλή**, ὅθεν τὴ **ναυλή**.

1) Ὁ πρὸ τῆς οἰκίας κατὰ τὴν εἰσοδὸν αὐτῆς ὑπαίθριος χώρος, περιφραγμένος συνήθως διὰ τοίχου, τοῦ αὐλογύρου κοιν. καὶ Καπ. (Ἀνακ. Ἀραβάν. Μαλακ. Σιλ. Φερτ. κ.ά.) Πόντ. (Ἰνέπ. Κερασ. Οἶν. Τραπ.) Τσακων.: **Φρ. Μοῦ ἔκαμαν τὸ σπῖτι αὐλή** (ἄνω κάτω ὡσάν νὰ ἦτο αὐλή) **πολλαχ. Κουτσουλισμένη αὐλή** (εὐπορος οἶκος, ἐνθα δηλονότι τρέφονται ὄρνιθες) Πάρ. **Τὸ κάματε αὐλή κι ἄλῶνι δῶ μέσα** (δὲν ἀφήσατε τίποτε εἰς τὴν θέσιν του) Πελοπν. (Ἀνδροῦς.) **Μὲ εἶχαν αὐλή κι ἄλῶνι** (κατέφευγον εἰς ἐμὲ καὶ τοὺς ἐβοήθουν) Πελοπν. (Μεγαλόπ.) || Παροιμ. **Ὅταν διψᾷ ἡ αὐλή σου, μὴ χύνης ὅξω τὸ νερὸ** (ὅτι ὀφείλει τις νὰ βοηθῇ τοὺς βοηθείας δεομένους οἰκείους του ἀντὶ τῶν ξένων ἢ παροιμ. ἐν παραλλαγαῖς **πολλαχοῦ**) κοιν. **Μαύρη κόττα 'ς τὴν αὐλή, ἄσπρη κυρὰ 'ς τὴν πόρτα** (ὅτι ἡ νοικοκυρὰ πρέπει νὰ ἔχη κόττες μελανοῦ πτερώματος διὰ νὰ μὴ μελανειμονῇ αὐτὴ ἐνεκα πένθους) Εὔβ. (Κονίστρ.) || **Ἄσμ.**

Σηκώσου, ξένο, μίσσεψε, σηκώσου, ξένο, φύγε, μὴ ξημερώσῃ, ξένο μου, κ' εὐροῦ σε 'ς τὴν αὐλή μου Κάρπ.

Σαρῶν-νω σας, αὐλάες μου, μείνετε σαρωμένες,

ζυμών-νω σας φουμάτσια μου, μείνετε ζυμωμένα

αὐτόθ. Συνών. **αὐλαγὴ 1β, αὐλαία, αὐλογύρι, αὐλογύρισι 2, αὐλόγυρος 2.** β) Χῶρος παρὰ τὸ ἄλωνιον ὅπου δένονται κατὰ τὴν νύκτα τὰ ἄλωνίζοντα ζῷα Θράκ. Κρήτ.: **Ἡ αὐλή τ' ἄλωνιοῦ Κρήτ.** γ) Περιφρακτός τόπος ὅπου σταβλίζονται τὰ πρόβατα ἢ ἄλλα ζῷα Ἀπουλ. (Καλημ.) Χίος. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. φρ. Ἀκαθίστου Ὑμνου **«χαῖρε αὐλή λογικῶν προβάτων».**

δ) Ὁ ἡμικυκλικὸς χώρος τοῦ ἄλωνίου ἐκατέρωθεν τοῦ λιχμισθέντος σίτου Λῆμν.: **Μαζέψαμι τοῦ σ'τάρ' 'ς τ' μέσ' τ' ἄλωνιοῦ κι κάναμι δυὸ αὐλές.** ε) Ἐξώστης τῶν οἰκιῶν Σαμοθρ.: **Σάπ'σι ἡ-ῖ-αὐλή μας κι θὰ πέσοιμ' κάμμιαν οὔα** (ῶρα). ς) Ὁ πρὸ τοῦ στάβλου ἢ τῆς οἰκίας ἀγρός ἀποβαίνων εὐφορος ἐκ τῶν ἀποχωρημάτων τῶν ζώων καὶ συνεκδ. πᾶς εὐφορος ἀγρός Κάρπ. 2) Χῶρος ἐντὸς τοῦ χωρίου συνήθως περιφρακτός Εὔβ. (Κύμ. κ.ά.) Θράκ. (Αἰν.) Κάρπ. Κύπρ. κ.ά. Συνών. **σώχωρο.** 3) Ὁ περιβάλλον τὴν αὐλὴν τοῖχος Μακεδ. (Βελβ. Βλάστ. Κοζ. Σιάτ.): **Ἐπισιν ἡ αὐλή κι χρειάζεται νὰ τ'ν κάμου Κοζ. Ρίχιν ἀπουπάν' τ'ν αὐλή Βλάστ.** Ἡ σημ. καὶ ἀρχ. Πβ. Ὁμ. ι 184 **«περὶ δ' αὐλή | ὑψηλὴ δέδμητο κατωρυχέεσσι λίθοις».** Συνών. **αὐλογύρισι 1, αὐλόγυρος 1, αὐλότοιχος.** β) Τοῖχος οἰοσδήποτε Μακεδ. (Κοζ.): **Τὰ σπῖτια μας τὰ χωρίζ' μιὰ αὐλή.** 4) Οἶκος ἐπισήμου τινὸς Κύπρ.: **Ἄσμ.**

Πολλὲς αὐλὲς εὐρίσκα, πολλὲς αὐλὲς ἐν' ποῦ 'δα, σὰν τ' Ἀλιάντρη τὴν αὐλὴν κάμμιαν αὐλὴν ἐν εἶδα, οἱ πόρτες ἐν' ἀπὸ ψηφίν, οἱ τοῖχοι μὲ τὸν τόνον.

